

– Naprotiv, naprotiv – ponoviše devojke smejući se.

Kliznuli su u Fruškogorsku. Soliter Radničkog univerziteta bio im je s desne strane prosvetljen sunčanim zracima, sijao se kao da su mu unutra sve sijalice upaljene. Kurs konverzacije iz engleskog. How do you do? Na to pitanje ne treba odgovoriti, rekla je profesorka, još pamti njen konspirativni glas.

– Izbaci me ovde – reče veselo Draganu.

– To sam i nameravao.

Marina Petrov se okrenula da mu mahne kad je ostao iza njih. Spušten krov kabrioleta uokviravao joj je ramena kao bunda. „Pozdravite Mimicu!” doviknula mu je. „Svakako!”

Sponzoruša ili ne, mogao je početi nešto s njom, tek da razbije dosadu, pomisli.

Ispred njega se crneo tunel Radničke ulice zasvođen krošnjama topola. Nekad radnička, sad gospodska, neko mu je to rekao aludirajući na nove zgrade za nove političare, zgrade s velikim stanovima. I on je živeo u jednoj od njih. Slušao je bat svojih cipela, gledajući im vrhove, s tamnocrvenim odsjajem. Pratio je ogradu škole, prstima prebirajući po dirkama rešetki kao što je radio pre mnogo godina, kad je bio đak u njoj.

Podigne pogled u pravcu zgrade u kojoj je stanovao. Iz haustora, kojim su se automobili spuštali u dvorište, istrčavao je njegov otac, u belo- atlet majici i tamno-plavim fiskulturnim gaćama. Koliko je danas sebi odredio, upita se zajedljivo. Trideset u jednom ili pedeset u oba pravca. Trčanje je bio očevo hobi, njegov način samosavlađivanja.

Pre nego što će preći ulicu Jovan Žarković se okrete, spazi sina i zastade. Aleksandar prepozna na očevom licu izraz opreza, straha da ne pogorša zategnutu situaciju između njih dvojice.

– Jutro je idealno za trčanje – reče mu otac izbegavajući da ga pogleda u oči.

Kako je smeten kad se pretvara!

– A ti? – ču očevo pitanje.

– Ja, na spavanje – odgovori mu. Bio je zadovoljan tvrdoćom svog odgovora. Primeti očev prekorevajući pogled, pasivan, koji prelazi u pomirenost. „Kao da me je otpisao”, pomisli, „ili kao da uživa mučenički u tome što ima sina koji ga izneverava”.

– odlomak iz romana –

Dragan Jovanović Danilov

KONCERT ZA NIKOG

OHRID

Tajni moje vere nepotrebna je knjiga.
A zapravo, strašan je taj žamor na ulici,
u leto, kad vazduh cveta, a ne smokve.
Kao Aleksandrija, večan je ovaj mali grad
što ga ozaruju hrpe limuna i narandži na tržnici
i krasne gospe pčela što piruju na grozdovima.
Četrdeset mi je godina a još ne koh nebesima:
danas je najlepši dan na svetu.

U sumrak, okupljamo se pod tendom simpatične
kavane, nas četvoro – engleska pesnikinja
u cvetu starosti, njen suprug, prelepa mlada
Indijka i ja. Ne bez izvesne uljudnosti
pričamo o našim malim životima, o suzama stvari;
kadikad, ona Indijka priseti se Kavafijeveg stiha.
Kada se razidemo, ostanem da dugo hodam u noći
još živim ulicama, nad kojima duše traže se
u zraku. I nema ničeg, o Bogovi, sem ovih godina
od prašine. Ovo je možda vreme kad prska
neka tajna žila u mermeru i kad sve što drhti
van sebe drhti. Tu, na nekoliko koraka, jezerska
voda u kojoj su naopaki čempresi, svetluca u noći
ništa ne tražeći od mog tela, svemoćnog i ništavnog.

PACOVI

Kako je svet smračen pred Tvojim Licem?
Tek, dobro je znana ta priča, ali uvek se
nad njom nadnesemo kasno, kad množina drugova
naših kao pacovi jarosni nam se otkriju.
Osećam kako iz svojih prastarih podruma
podišu njuške i cijuču, sve bešnji, na moje
alkohole; još drhtim od tih ledenih pogleda
kao preko nišana, što ne daju mi da u gluvoj
noći uhvatim barem malo sna.
Rugobni izaslanici tmine na mene golog
ostrvili su se, da mi zapuše usta i samelju me

u prah, da više, „skriboman“, ne progovorim
(kao da ruka ne piše po ritmu kucanja srca)
a neki nevidljivi dečak zaplakao je duboko
ispod svih snegova.

Za prijatelje proglasio sam hulje – tako napisa
pesnik. I još: slava zavidljivce stvara.
i bežao sam kao oboden konj po putevima kojima su
mogli hoditi oni što nikada ne nađu ispunjenja –
vidim njihova naduvena, pacovska trupla kako se
puše u mrtvaji, među lokvanjima i skupocenim cvećem
dok preko svega veje sneg, nenametljiv, ali čujan.

TEŠKO STABLO KESTENA

Teško stablo kestena u parku
pored koga svakodnevno prolazim,
tako je uraslo u moj život.

Kao sve reči kojima sam verovao,
pčele piruju u krošnji što tako
razvratno krčmi svoje mirise
(oh, barokna preterivanja!)
a u duši raste neka neutoljenost,
odista, zna li nežni kestenov cvet
šta je prokletstvo?

Ali, ja dobro poznajem pozadinu ozarenja.
Kao teško stablo kestena, tako je i ovo
prolaženje, mučno i mnogoliko.
I zar sam u njemu ovo odista ja,
ili fragment nekog nepoznatog razgovora,
noću, dok o stene udaraju talasi.

BUNDA

Biser u školjki je Homer
koji nešto strašno skriva.

Moje telo što nosi nanos uljuđenosti,
kao Island, u plavo je more zagnjureneno.

I ti si se ukopala u zemlju kao krtica,
dušo moja.

Iz gustog srca šume gde je zečja loga
čuju se udarci sekire – to neko
duboko u meni obara visoko stablo.

A ti čutiš i to nije muk, telo moje.
Kao neko malo pseto nosiš me
u naručju, kroz svet.

DIVLJA DUŠA

Iz godine u godinu menjaju se
tvoje pesme, a i ti sa njima.
Ali, jedno je ostalo isto –
usred dugih, zasneženih zima,
u noćima bez glasova i dalje si sam
sa svojim telom nagim kao osvit.
Ti si divlja duša i znaš čud ove igre –
volećeš i bežaćeš skrivenim stazama
divljih zveri; nema zavetrine za tebe
ni bića bliskih tvojoj krvi, a nisi ti
ni školjka da bi te neka bela ruka
tražila roneći ka dnu.
Noć je tiha, velika voda u kojoj neko
nevidljiv sprema udicu za tvoja usta.
Samo jedan tren je tvoj u ovoj tami,
jer, platićeš zato što si rođen,
platićeš zato što si pesnik, zato što je
baš tebi data ta sila da kao sneg
na planinama govoriš jezikom ognja.

MI, VEĆ MINULI

Gore, među drvećem
nadnetim nad pustolinu gde huji vetar,
na borovima samotnim, vernim svom udesu,
ima nekoliko gnezda iz kojih,
predate zaboravu, slepe noćne ptice
oslušuju muk, mirno, bez lamenta.

Jednom si nešto govorio o tome,
kako pri pomisli na njihanje borova
zaboli nešto iznutra,

a ja, anđeo na glogu, rekoh:
oče, vidi kako sam lagan.

Pomisao na bekstvo još me više vraćala
u središte neke neisceljene bolesti.
U srce. To pusto meso gde kao neko davno
priviđenje prebivaju preživela nebesa
i u njima mi, već minuli,
sazdani od golog glasa.

KONCERT ZA NIKOG

U svakom slučaju, ja nisam neko
ko je ikada umeo da se opusti.
U sasvim običnim danima strah je bio
moja jedina pokretna i nepokretna imovina.

Sećam se žena poslatih od Bogova –
za samotnih večeri pratio sam ih
na ulicama, jer mišljah da su u njima
zlatonosne reke. I mišljah, prolazeći
kraj mesare da iznenađujuće je što se
o kuki umesto odrane životinje ne nalazim ja.

Mrtvi odavno ne spavaju dobro
jer nisu izrekli svoje poslednje reči.
Aveći koje prebivaju u mojoj biblioteci
prilaze mi kao Lotove kćeri ocu.
Postojim u svemu što drhti: o, telo moje,
uvek, uvek umorno, samo još pusti trg
zna gde će nas odvesti noć.

Derđ Konrad

A M A L I J A

Dok se Dragoman penje blago spiralnim stepenicama, iz viših sfera spušta se mirisna Amalija, draga susedka. Ide u crkvu, zatim u kupovinu. Bliža je sedamdesetoj nego šezdesetoj, korak joj je spor, ali lagan, jednim jedva primetnim polukretom vrhom svojih cipela visokih potpetica na svakom stepeniku navodi svoje kukove na blagu uzvrckanost. Dragoman nalazi da je još uvek lepa. Amalija je bila druga žena koju je, nagu, zagrlio. Ima tome već četrdeset godina. U to doba o Amaliji su i deca pričala na dvorištu, žene na hodniku i muškarci, dole na trgu, za kartaškim stolom. Ona je bila tema čak i u košer vinskome podrumu jevrejske opštine. Teška, plava punda bujne usne i grudi, i sve je to poživalo na čvrstoj šasiji, Amalija je bila više nego solidno sazdana stvorenje. Njen pređašnji muž skočio je sa trećeg sprata na popločano dvorište tako što je pri tom – pre nego što mu se lobanja rascopala - još imao vremena da vikne: "Amalija, volim te!" Što je posve razumljivo. Na Amaljinom pragu bakarni okov je uvek blistao, njena ostava krcata pekmezom od kajsija, osmeh leta. Njen naredni muž je svakog jutra oblačio brižljivo ispeglanu košulju, a u kuhinji ga je već čekao, uz šolju čaja, sveže isprženi odrezak. Amalijina soba je prijatno mirisala na lavandu, skrivenu među rubljem i posteljinom.

Tek što ja napunio četrnaestu, Dragoman je s pristojne razdaljine pratio Amaliju na njenim prepodnevnim krstarenjima. Dragoman ide za ženom. Mlada komšinica je to i primetila. Jednog prepodneva, na pijaci, iza Amalijinih leđa, Dragoman je progovorio i sopstvenim ušima neobičnim glasom: "Rado bih poneo ovu korpu." Bilo je u njoj jaja, višanja, jedna živa kokoška i flaša mleka. Kada su stigli pred kuhinjska vrata, Dragoman je opet, odvažnošću, ali i drskošću nekoga ko se sprema da izvede salto mortale, izgovorio ono što mu je ležalo na srcu: "Pomogao bih i u trebljenju višanja." Dobio je i za to dopuštenje, što je već bilo na rubu vrtoglavice. Mogao je da sedi na njenoj hoklici, pred njenom, belo emajliiranom seljačkom činijom, u kojoj je narastala, ispuštajući pod sebe svoju krv, gomila raščerečenih, razjapljenih višanja. U međuvremenu je već njeno preuzvišeno savršenstvo Amalija spretno potegla unazad kokoškinu šiju koju je, s jednim kuhinjskim nožem utanjene oštrice, tako hitro preseklela da sirota živina nije imala ni kad da se oglasi, niti se dugo trzala na popločanom kuhinjskom podu. Amalija je ošurila, očerupala kokošku, izvadila joj drob, naišla je i na nekoliko malenih žumanaca kojima se veoma obradovala, biće fini u supi. Utom se Dragoman iznenada opet oglasio, upitao je domaćicu da li bi mogao da je poljubi. Amalija se nasmejala, malo se potom začudila, malo je razmislila, i onda je rekla da može, evo, neka izvoli. Samo što je spustila nož na sto. Niko još do tada nije stavio svoj jezik u Dragomanova usta. Amalija je imala mesnat, mek, dokon jezik. Dragoman je pokušao da iz grudnjaka oslobodi Amalijine teške grudi čiji su tamni vršci već donekle virili van. Komšinica je stomakom protrljala momka, njegove platnene pantalone su se ovlažile. Hodi, rekla je Amalija, i odvukla Dragomana u sobu gde je u jednom uglu, pored radio aparata bila jedna sofa, odvojena od dvostrukog bračnog kreveta koji je bio visoko nakrcan jastucima, dunjama i jorganima. Postelja je bila prekrivena ružičastim,